

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din
Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate. Sarajevo št. 7563. Zagreb št. 39.011. Praga-Dunaj 24.797
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Slišala sem ptičko pet, zapela je ku-ku!

Že deset let nam poje ljubljanska kukavica in nam kratki čas in vedri duha in veže našo osamljenost z vesoljnim svetom. »Ku-ku! Ku-ku!...« Moderna tehnika je premagala oddaljenost in osamelost. V najbolj zapuščenih gorati vasi, kamor je redkokdaj zašel časopis in novica šele po tednih in tednih, te ujame najnovejša novost v hipu, ko se je zgodila, in kukavica, ki ti jo je javila, te je tako postavila v središče dogajanj. Vas, toliko stoletij odmaknjena svetu, je po zračni niti zvezana s središčem svojega naroda in s svetovnimi mesti sploh, in človek, zakoreninjen le v zemljo in delo, lovi z aparatom kot z rokami dogodke po vsem svetu, naslanja uho na besedo, ki mu jo dan za dnem govori kukavica iz srca naroda; spremlja z mislimi misel učenjaka, ki je iz svoje celice in izmed knjig stopil pred nevidno občinstvo s svojimi odkritji in spoznanji; pleše po godbi nevidnih sviračev, po melodiji, ki je šele pred dvem pritekla iz ustvarjajočega srca, dočim je bil prej navezan na melodijo »slagerjev« izpred desetletij. Moderna tehnika je spremenila pojem podeželja in pomnožila tempo razvoja. Človek, ki še ni videl opere od znotraj in še ni bil v Ljubljani, se lahko udeležuje opernih predstav, največjih koncertov, posluša zvočno dramo, h kateri si v bujni domišljiji lahko misli oblike. Spremlja pogrebe velikih mož, posluša govore svojih voditeljev, sedi kot učenec v šoli in slovkuje za novimi besedami iz tujih jezikov, ki mu jih polaga na jezik učitelj, ki ga ne pozna; okoristi se z načinom umnega kmetovanja in si uri duha in srce — vse iz središča in po najboljših posrednikih znanstva in vsakterih umetnosti. Nebo, ki je viselo nemo nad vasjo, mrko v viharju in jasno v zvezdni noči, je podeželeza samo navdajalo z občutkom majhnosti, oddaljenosti, osamelosti, neskončnosti, v kateri sta samo Bog in zemlja in on sam; to nebo ga zdaj veže z vsemi ljudmi in svetovi, navdaja ga s čustvom bratstva in sožitja množic, zaveda se, da je on samo eden izmed mnogih, preko katerih gre ko blisk novo porojena misel daljnega človeka, ki ti uteši srce in te dvigne v skupnost, narodno in človeško, ter te zveže v sovok neba, zemlje, mest in ljudi v intenzivno družno življenje. Zapoje ptička »ku-ku!« v našem gaju, in tisoči in tisoči ji prislulnejo istočasno, tisoči doma in tisoči tam za morji v Ameriki, Avstraliji, kjer nam izginjajo in jim nobena druga pesem ne poje po taktu njihovega srca. In vsi tisoči in tisoči so samo eno, so en narod, ki govori našo lepo besedo, se zbira ob njej in se da oblikovati po njenih globokih mislih. »Ku-ku! Ku-ku!« vabi naša ptica po svetu raztreseni plod naše zemlje k sebi, mu baje o lepoti in bohotnem življenju domačije, mu zapoje našo pesem, mu prinaša pozdrave naših gora in dolin in naših mož ter jih kliče pod rodni krov. In prav tako domači kotlini prinaša dihaljin, glas iz tujine in ves svet stisne v tvojo sobo, kjer z družino poslušaj ptičko pet, zapoje ti »ku-ku!«

Vse to je lepota in moč radio-postaje in še mnogo več. Radio je ljudska univerza in glavno sredstvo ljudske prosvete. In po tej svoji nalogi je izrazito kulturna ustanova prav tako potrebna našemu narodu kot univerza in ljudske šole, kajti radio je eno in drugo. Resda radio-predavanja gredo vsa v zrak, toda to, kar ostane v ušesih poslušalcev in najde trden dom v njihovih srcih, to ni zastojnost in brez-pomembno delo, to je kultura duha in srca, ki plemeniti ljudstvo v vseh smereh in ga dviga v vseh panogah. In glasba, ki zavzema največ ur programa, je tudi najplemenitejše sredstvo za lepoto vzgojo, za čustveno bogatenje naše notranjosti. Danes je že prišel čas, ko si teško mislimo družino, ki bi ne hotela biti v zvezi s to narodno šolo, s to nadaljevalno šolo in kulturnim središčem slovenskega življenja. V desetih letih, odkar nam poje ljubljanska kukavica, se je tudi pri nas radio priljubil in dokazal, da je postal nujen in sestaven del slovenske kulturne rasti, prav tako kot šola ali kot časopisje, in da on bistveno pomaga oblikovati današnje oblike slovenskega udejstvovanja. In pokazalo se je, da je to narodna ustanova, ki se zaveda, da mora vsa ljudska prosveta, glasba, igra pognati iz narodnega duha, če hoče, da bo plodna in narodu koristna. Zato je povsem pravilno, če ima radio postajo v rokah Prosvetna zveza, najširša ljudsko prosvetna organizacija pri nas, ki je v radio veliko svojega premoženja vložila brez upanja na dohodek, samo iz edinega nagiba, da bi ustanova bila do dna slovenska, kulturna in narodna, kakor tako podjetje in njena vsebina biti morata. In prav zato ji ob desetletnici moramo biti vsi hvaležni ter njej in voditeljem radio-postaje izreči največje priznanje za delo in trud, ki nista majhna.

Veliko žrtev in trpetelja Prosvetna zveza in voditelji, da ob tako majhnem področju, kakor ga obsega naša banovina, morejo toliko nuditi poslušalcem kakor mnogo večji postaji v Zagrebu ali Beogradu, ki lahko računata na ogromno naročnino. In čeprav je področje, ki ga lahko z naročnino eksploatira naša postaja, razmeroma majhno, pa tudi še v Mariboru in Prekmurju naša kukavica ni slinila, ker ta mesta leže v tako imenovanem »mrtevem zračnem pasu«. In prav tu bi imela naša lepa domača beseda in naša slovenska učenost in glasba posebno poslanstvo, kajti meja je blizu

Berlin: Kolonije nazaj! Nemško uradno glasilo jasno postavlja kolonialno vprašanje „Krivica se mora popraviti, krivično oduzeta lastnina vrniti lastniku“

Berlin, 26. okt. 1. Nemška uradna agencija »Diplomatische und politische Korrespondenz« je objavila naslednji članek, v katerem je prikazano stališče, ki ga zavzema nemška uradna politika v kolonialnem vprašanju.

»Ko smo končno rešili češkoslovaški problem na mirnem način, se nekateri angleški krogi tako obnašajo, kakor da bi imeli povod za novo razburjenje. Očitno vodi delovanje teh krogov ena in ista roka. Ne da bi Nemčija dala kakršenkoli povod, se na vseh koncih in krajih britanskega imperija upirajo manifestacije, v katerih se kolonialno vprašanje prikazuje na takšen način, kakor da je treba z vsemi sredstvi pobijati nemške zahteve.

Vsak del imperija steguje roke predse in že v naprej odklanja sleherni izhod, ki bi mogel pasti njemu v breme. Na drugi strani pa je očiten namen, vleči vprašanje naprej toliko časa, da bi nastopile kakšne razmere, v katerih bi Nemčija težko rešila kolonialno vprašanje v svoj prid. — Toda takšni poskusi, pa naj prihajajo od odgovornih krogov ali od kogarkoli, ne morejo imeti niti najmanjšega vpliva na delovanje Nemčije.

Sicer pa je že ta nemir, ki se pojavlja, dokaz, da se prizadeji krogi zavedajo, da sedanji položaj ni več vzdržljiv. Vsak od njih (mišljeni so dominioni), ki vleče sedaj profit od kolonij, bi samo hotel, da bi žrtve prevladil na drugega in da bi ohranil svojo korist.

V Nemčiji vse to vznemirjenje ne napravi nobenega vtisa. Nemčija ne zahteva zase ničesar drugega, kakor kar ji po pravici pripada. To naziranje je Hitler in državni kanceler nešteto krat pojasnil. Rajh uveljavlja svoje zahteve po oni posesti, ki mu je bila v svojem času odvzeta na osnovi lažnivih trditve. Komu je bila nemška posest izročena, je za nas malo važno in tudi nas ne zanima, če sedanji posestniki smatrajo, da so jim nemške kolonije koristne in da bi jih le težko pogrešali, ko bi jih morali zopet vrniti.

Nemške kolonije so bile pred 20 leti izročene v izkoriščanje drugim. Zdravo nemško naziranje pa je mnenje, da postaja rešitev tega vprašanja tem nujnejša, čim dalje obstoječe stanje traja. Rešitev nemškega kolonialnega vprašanja je treba smatrati kot popravilo stare krivice in kot povrnitev lastnine lastniku, kateremu je krivično bila odvzeta. To nemško naziranje je znano vsemu svetu in ne potrebuje nobenih nadaljnjih razlag. Tudi izključuje vsako napačno razlago. Tudi ni treba, da bi pobudo za rešitev problema dajala Nemčija, marveč je to naloga vseh tistih, ki so odgovorni, da se je krivica zgodila.

Italija:

„Vprašanje kolonij - pereče“

Milan, 26. okt. 1. »Corriere della Sera« objavlja nemško zahtevo po kolonijah in pravi, da je nemški korak vreden največje pozornosti. Nemčija je že večkrat zahtevala nazaj kolonije, toda 1. 1938 je za Nemčijo posebno pomembno. V tem letu, ki je pravo revolucionarno leto, je Nemčija po svoji želji rešila še vsa vprašanja, ki jih je spravila na površje. Zato je tudi kolonialno vprašanje treba danes motriti z novimi očmi. 1. 1938 je silno oddaljeno od 1. 1937. Zgodovina se danes vrti okrog nove osi. Zato je malokomu mar ono početje, na katerega opozarja nemška uradna agencija. Vse to, kar se počenja na oni strani, je majhnega pomena in je predvsem mnogo manj učinkovito, kakor pa bi bilo še lani. Zato je tudi kolonialno vprašanje, ki je večeraj še spalo, danes postalo pereče.

Končna sprava med Italijo in Anglijo — sredi novembra

London, 26. okt. TG. Angleška vlada je sklenila, da bo v začetku novembra, ko se zbere parlament k rednemu zasedanju, predložila v odobritev italijansko-angleški sredozemski sporazum, ki je bil podpisan v Rimu letos spomladi. Angleška vlada je nazirala, da je odhod 10.000 italijanskih prostovoljcev iz Francove armade zadosten

in z njo tuja kultura. Tako ta obmejna mesta ne morejo slediti ljubljani v radiu, temveč se namesto nje zatekajo po novice in razvedrilo k tujim radio-postajam, kar je za naše narodno telo neizmerna škoda, rana, ki jo je treba zaceliti. Ali ne slišite, kako toži kukavica: »Ku-ku! Zakaj vas še ni tu?« Na tem mestu smo že pred kratkim opozorili naše oblasti na nujnost in na narodno potrebo in dolžnost, tudi te kraje pritegniti v kulturno sfero slovenskega radio-programa, toda do zdaj še vse brezuspešno, kljub temu, da bi bila ljubljanska radio-postaja sama pripravljena graditi rešljivo postajo v Mariboru, ki bi bila potrebna, da so vsi kraji Slovenije tudi v radiu osredotočeni okrog enega središča. Zato pa, ko praznujemo jutri desetletnico radio-postaje v Ljubljani, želimo in pribijamo samo to, naj se čimprej ljubljanska postaja razširi za nujno potrebno rešljivo postajo v Mariboru, da se bo tako ljubek glas ljubljanske kukavice razlegal po vseh slovenskih logih in klical vse k sebi v krog ene družine: »Ku-ku! Ste tu?« in bi mogli odgovoriti vsi brez izjeme: Smo tu!

Nemčija in Trst

Glasovi o nemški težnji proti Sredozemskemu morju

Pariz, 26. okt. TG. Tukajšnje časopisje je že večkrat namignilo, da bo Nemčija, odkar si je priključila Avstrijo in sudetsko ozemlje, potrebovala tudi na južnem delu države izhodišča na morje. Severnomorska pristanišča so za južne kraje nemške države preoddaljena, da bi mogla trajno prihajati v poštev za vedno večji obseg nemške zunanje trgovine. V nemških gospodarskih krogih v Parizu so celo izrekli mnenje, da bo Italija sama v duhu trdnega zavezništva in prijateljstva, ki jo prešinja do narodnosocialistične Nemčije, predložila pogajanja za pametno rešitev tega vprašanja. Zanimivo je, kar o tem objavlja tukajšnji »Temps«, ki pravi tole:

V gotovih nemških krogih, ki so običajno dobro in pravilno poučeni, izražajo mnenje, da bosta Nemčija in Italija skupno proučile možnost, da bi se pospešila izvozna trgovina kolonialnega blaga iz italijanskega imperija v Nemčijo. Za to pa prihajata v poštev samo dve severnoitalijanski pristanišči, to sta Trst in Genova. V tej zvezi je bilo tako na italijanski kakor na nemški strani izraženo mnenje, da bi bilo najbolje, če bi se v teh dveh severnoitalijanskih pristaniščih, ali vsaj v enem izmed njiju, uredila posebna nemška svobodna zona. O prilagoditvi italijanskih železnih tarifov še za enkrat ni govora.

K temu pripominjajo nekateri drugi francoski listi, da se je nekaj zdela, da Italija ne bi rada gledala razmah nemškega gospodarstva v

smeri proti Sredozemskemu morju. Ta obzir sedaj, odkar obtoji tesno sodelovanje obeh imperijev, seveda odpade in bo Nemčija smela računati na doberhoten odmev v Italiji, če bo izrazila željo po lastni svobodni coni v enem ali drugem severnoitalijanskem pristanišču, ker bo s tem postregla tudi Italiji, od katere bo v veliki meri kupovala kolonialne pridelke iz Afrike. Razume pa se, da bi Nemčija rajši videla, če bi ji bil na razpolago Trst, ki je od nemške meje oddaljen samo kakšnih 100 km, in s katerim ima mnogo boljše železniške zveze kakor z Genovo.

„Nemškega imperializma proti Balkanu ni“

Berlin, 26. okt. TG. Nemška revija »Wirtschaftsdienst«, ki izhaja v Hamburgu in ki se podrobno bavi z vprašanji nemške zunanje trgovine, objavlja članek, v katerem želi dokazati, kako brezpredmeten je strah, ki so ga izrazili ponekod na Balkanu, češ da bo Nemčija tja doli razvila svoj gospodarski imperializem. »Dokaz za to, da ne more biti govora o kakšnem nemškem imperializmu,« tako piše revija, »je dejstvo, da Nemčija nikakor ni navezana na uvoz iz teh krajev. Nemški gospodarski štiriletni načrt jo je od te odvisnosti osvobodil. Iz južnovzhodne Evrope bo Nemčija uvažala samo zaželjene stvari, a ne neobhodno potrebne. Na drugi strani pa je največja želja Nemčije, da bi se južnovzhodne evropske države čim bolj razvijale, kajti Nemčija se mnogo zanima, da bi tamkaj nastopil položaj, ki jo bo popolnoma obvaroval vsake propagande Kominterne.

Ribbentrop v Rim Pogajanja med ČSR in Madžari običala

Pariz, 26. oktobra. b. V Londonu in Parizu so se pozno ponoči razširile vesti, da bo nemški zunanji minister von Ribbentrop že danes popoldne prišel v Rim. Ta vest je povzročila veliko senzacijo in je potisnila v ozadje obisk poljskega zunanjega ministra Becka pri Hitlerju v Berchtesgaden. »L'Oeuvre« je mnenja, da bo von Ribbentrop z Mussolinijem predvsem razpravljal o zmagi Japoncev in se posvetoval z njim, kako diplomatsko izkoristiti to zmago za okrepitev položaja avtoritativnih držav proti komunizmu. Razen tega bosta oba državnika razpravljala tudi o predlogih, ki jih je Nemčija izročila Poljski v zadevi Podkarpatske Rusije, končno pa se bosta razgovarjala tudi o vojni-političnem osišču med Rimom in Berlinom. Nemčija se je končno javno odločila, da ne bo dovolila skupne poljsko-madžarske meje, ki jo želi Italija, je pa pripravljena svoji italijanski zaveznici iti na roko v nečem drugem področju. Za katero področje gre, zaenkrat še ni prišlo v javnost. Nemška vlada smatra, da se mora madžarsko-češkoslovaški spor rešiti na narodnostni podlagi, pač pa plebiscit, ki ga zahteva Madžarska v posameznih krajih, ni v nasprotju s stališčem Nemčije.

Pariz, 28. oktobra. DNB. Potovanje nemškega zunanjega ministra v Ribbentropa v Rim je izzvalo velikansko presenečenje v francoskem javnem mnenju. Pariški današnji tisk posveča temu

potovanju največjo pozornost, pri čemer ugotavlja, da primanjkuje še stvarnih podatkov, da bi mogli ta dogodek točno presoditi.

Praška vlada sprejme razsodišče Italije in Nemčije

Praga, 26. oktobra. AA. DNB: Ministrski svet je končal svojo sejo, sredi ob 21.30 po osemurnem zasedanju. Na seji, ki ji je predsedoval general Syrový, so bili tudi slovaški in karpatsko-ruski ministri, kakor tudi skoraj vsi načelniki političnih strank, med katerimi je bil tudi general Gayda. Na seji je bilo tudi več višjih uradnikov.

Na seji so izključno obravnavali samo obmejnna vprašanja, v prvi vrsti po predloge, ki jih obsega zadnja madžarska nota. Tukajšnji politični krogi poudarjajo, da so člani vlade silno rezervirani glede novih madžarskih predlogov. Po seji vlade so karpatsko-ruski politiki izjavili, da bodo zaradi trenutnega političnega položaja pokrajino okoli Bereševa odstopili Madžarski, sporni okrajji kakor Sevlus, Mukačevo in Užhorod pa ostanejo na meji Podkarpatske Rusije. Ministrski svet je sklenil, da to stališče podpre s protidokazi, celotno vprašanje pa bo predložil razsodišču. Člane tega razsodišča bi naj imenovala Nemčija in Italija. Če bi Madžarska zahtevala, da naj bo tudi Poljska zastopana v tem razsodišču, tedaj bosta Slovaška in Podkarpatska Rusija zahtevali, da naj tudi Romunija imenuje svojega zastopnika v to razsodišče. Takšen odgovor je češkosl. vlada izročila madžarskemu poslaniku v Pragi.

Rusini so med seboj že sprti

Praga, 26. oktobra. o. Dopoldne so se razširili glasovi, da sta dva podkarpatska ministra sklenila odstopiti. Odstopiti sta hotela notranji minister Bačinski in prometni minister Revaj. Oba ministra sta hotela to storiti iz protesta proti predsedniku podkarpatske vlade Brodiju, ki se je izrekel za izvedbo plebiscita v Podkarpatski Rusiji.

Kmalu nato pa je češkoslovaška vlada objavila uradno izjavo, v kateri pravi, da je vlada izvršujočo oblast predsednika republike odstavila predsednika podkarpatske vlade Brodija in imenovala za predsednika vlade Voločina. Voločin in notranji minister Bačinski sta pooblaščenca nadaljevati pogajanja z Madžarsko pri prihodnjih češkoslovaških in madžarskih sestankih.

Nemška manjšina hoče k pogajanjem

Bratislava, 26. oktobra. AA. ČTK: Državni tajnik za nemške zadeve pri slovaški vladi Garmaščin je poslal slovaškemu ministrskemu predsedniku dr. Tisu brzojavko, v kateri ga prosi, naj eden izmed predstavnikov nemškega življa na Slovaškem pride v delegacijo, ki se bo z Madžarsko pogajala o novih mejah. V brzojavki stoji med drugim to, »da se o usodi Nemcev ne more reševati, ne da bi bil zaslisan zastopnik nemške manjšine.«

Zagrebska vremenska napoved: Spremenljivo. Zemunska vremenska napoved: Običuten dvig temperature v vsej državi. Običajno in deževno bo v vsej kraljevini. Na planinah utegne snežiti. Prevladoval bo precej močan veter v jugovzhodni in južni smeri.

Parnik gori sredi morja

Velika nemška potniška ladja »Deutschland«
je komaj ušla nevarnosti, da zgori s potniki in posadko vred

New York, 26. oktobra. AA. Havas: Prekoatlantska ladja »Deutschland«, ki je odplula iz Bremena 20. oktobra v smeri proti New Yorku, je včeraj ob 23.22 dala znak SOS. Ta radiogram je javljal, da je v četrtm ladijskem skladišču izbruhnil požar. Več ladij je sprejelo vest, da se »Deutschland« nahaja v nevarnosti, ter so takoj krenile na pomoč. Ladje, ki se jim je posrečilo na spremenih aparatih sprejeti običajni mednarodni signal, ki je javljal, da se nemška ladja nahaja v nevarnosti, in ki so takoj po sprejemu teh vesti krenile na pomoč, so bile ameriška ladja »Manhattan«, »Farmers«, norveški »Amerocanc« in »Europas«. Ta zadnja ladja se je nahajala 120 km od kraja nesreče. Ameriška ladja »Lonaamerse« se je takrat nahajala 140 km, a ameriška ladja »Traveler« 200 km.

Francoška prekoatlantska ladja »Campline«, ki je prav tako sprejela vest o nesreči, je takoj stopila v radijsko zvezo s ponesrečeno ladjo. Ladja »Deutschland« je nekoliko pozneje sporočila, da je požar, ki je izbruhnil, zelo nevaren in da je potrebna nagla pomoč. Na ladji se nahaja 91 potnikov in 400 članov posadke. Radijska postaja v Chateau je nato sprejela vest, ki pravi, da prosi »Deutschland« vse ladje, ki hite na pomoč, naj se pripravijo na morebitno izkrea-

vanje potnikov in posadke. V trenutku, ko je nastal požar, se je ladja nahajala 320 km jugovzhodno od rtiča Rase na New Fundland.

Saint Jean (New Fundland), 26. oktobra. AA. Havas: Po poslednjih sporočilih, ki so prišla od treh ladij, ki hite na pomoč »Deutschland«, so te ladje prispele okrog osmih zjutraj v bližino »Deutschland«. Če bo potrebno, bodo takoj začeli vkrcavati potnike in posadko.

Berlin, 26. okt. AA. Havas: Ponoči ob 3.15 so prispele v Berlin prve vesti o ognju na »Deutschland«, toda vse te vesti še niso bile obširne. Po nekaterih sporočilih je prišlo na ladjo do eksplozije. Kasneje se je posadki posrečilo omejiti ogenj. Druge vesti pa javljajo, da se nahaja sedem ladij na poti proti »Deutschland«.

Prekoatlantska ladja »Deutschland« je bila zgrajena 1923. leta, ter ima 4 propelere tipa Hamburg. Ladja ima 22.000 bruto ton. Za pogon ima turbine s 28.000 konjskimi silami. Povprečna brzina znaša 29 vozlov na uro.

Kapitan »Deutschland«a Steinke poroča, da je spet vzpostavljena brezžična zveza, ki je bila prekinjena tri ure po prvem znaku SOS. Nevarnosti za ladjo in potnike ni več. Potniki so mogli že pred zoro mirno zaspati.

Japonci v Hankovu

Tokio, 26. okt. AA. Havas: Agencija Domei poroča, da je japonski motorizirani oddelek ob 19 zavzel severovzhodni del Hankova in da napreduje v tem odseku. Prav tako so japonske čete, ki so včeraj krenile iz Kotijana na južni obali Jangeja, pretekle noč s pospešenimi marši napredovale v smeri proti Učangu ter danes popoldne ob petih vkorakale v to mesto. — Dopisnik agencije Domei poroča z bojišča, da so se po vdoru japonskih čet v Hankov in Učang številni kitajski vojniki umaknili v smeri proti jugu vzdolž železniške proge Kanton—Hankov. Da bi zakrili ta umik, so Kitajci ojačili svoje postojanke vzdolž obale in se ogorčeno upirali japonskim četam. Japonski oddelki so podvojili svoje sile ter razbili kitajski odpor, nakar bodo zasedli železniško progo Kanton—Hankov.

Tokio, 26. okt. AA. Havas: Predstavnik štaba vrhovnega poveljstva japonskih čet je po padu Hankova izjavil sledeče: Znan je star pregovor, da tisti, ki nadzira pokrajino Vuhan, gospodari nad Jangejem in vso Kitajsko. Mi smo že zavzeli Ičangcunbung. Sedaj je čas, da zberemo vse svoje sile. Podvojili bomo svoje napore, da dosežemo zadnji cilj svoje vojne.

Honkong, 26. okt. b. Vojni dopisnik INS poroča, da je predsednik kitajske vlade izjavil časniki, da je maršal Čankajšek odšel iz Hankova, da bi v jugozapadni Kitajski organiziral novo fronto proti Japoncem. Maršal Čankajšek namerava voditi tako dolgo vojno, dokler ne bo vzpostavil kitajske suverenosti. Veliki porazi, ki so jih morali Kitajci pretrpeti zaradi tehnične premoči sovražnika, ne bodo vplivali, da Kitajci vodijo nadaljnjo borbo. Izročitev Hankova je sledila načrtu, o čemer so kitajski uradni krogi že v marcu mesecu podali izjavo. S kitajske strani se tudi poudarja, da Kitajsko ne bo sprejela sodelovanja kake tretje sile, ker ta sila tako dolgo ne more najti temeljev za svoje posredovalno dovoljenje, dokler Japonska načelno ne spremeni svojega stališča do Kitajske.

Vojvoda Kentski guverner Avstralije

London, 26. okt. AA. Reuter: Imenovanje kentskega vojvode za avstralskega guvernerja je izzvalo največje veselje v vsej Avstraliji. Ministrski predsednik Layons je v Camberu imel včeraj govor, v katerem je poudarjal, da bo bivanje vojvode in vojvodinje Kentske v Avstraliji še v večji meri ojačilo zvezo med Veliko Britanijo in Avstralijo.

(Vojvoda Kentski in njegova žena vojvodinja Marina sta bila večkrat gosta nekakega kneza-namestnika na Brdu in sta prepotovala vso Slovenijo, kjer sta tudi praznovala svojo zaroko. Op. ur.)

Libija ni več kolonija

Rim, 26. oktobra. AA. Stefani: Včeraj je imel veliki fašistični svet svoje zasedanje pod predsedstvom Mussolinija. Sprejete so bile tri resolucije. V prvi resoluciji pošilja fašistični svet pozdrav borcem, ki se bodo zbirali pred oltarjem domovine in proslavili 20 letnico zmage obnovljene rimskega cesarstva. V drugi resoluciji pozdravlja veliki fašistični svet 20.000 kolonistov, ki bodo na prvi dan 17. letnice fašistične revolucije odšli iz italijanskih luk na obale Libije. V tretji resoluciji pa veliki fašistični svet ob zmagah japonskih čet v Kantonu in Hankovu izraža najlepše želje japonskemu narodu, s katerim vežejo Italijo globoka, iskrena čustva solidarnosti ter skupnosti duhovnih in političnih ideologij, ki so našle v italijansko-nemško-japonskem paktu svoj najbolj stvarni izraz. Nato je veliki fašistični svet, čim je proučil položaj v Libiji, izglasoval resolucijo, s katero proglašja, da so prišle štiri libijske pokrajine v sestav domovine in narodnega ozemlja, ter odloča, da se izda zakonska odredba, ki bo dokončno uredila novi statut libijskega prebivalstva. Libija neha biti kolonija.

★

Tarent, 26. okt. AA. (Stefani) Italijanska podmornica »Mocenico« je včeraj poskušala, kako globoko se lahko podmornice spuste v morje. Podmornici se je posrečilo spustiti se v globino 125 metrov, kjer je nato ostala celo uro. — Uspehi poskusa so slajni.

Komunisti se selijo iz Prago v Moskvo

Praga, 26. okt. AA. Pat: Vodja češkoslovaške komunistične stranke poslanec Gottwald odputuje kmalu v Moskvo, kjer bo prevzel vodstvo srednjeevropskega oddelka pri Kominterni. V zadnjih tednih mu je bilo popolnoma onemogočeno sleherno politično delovanje.

Nemci so končali trdnjavski pas na zapadni meji

Berlin, 26. okt. Poročevalec »Angriff« je obiskal nemška utrjevalna dela na zapadu in poroča, da je utrjen pas, ki ga Nemci imenujejo Siegfriedova obrambna linija, nekaj neprekosljivega, kar do sedaj še ni zgradila nobena država za svojo obrambo. Glavna lastnost obrambne črte je v tem, da popolnoma onemogoči napredovanje motoriziranih čet oziroma motoriziranega orožja. V polju pred utrdbami so namreč postavljene v široki črti nekakšne kopice iz cimenta in železa, skozi katere bi se tanki ne mogli prebiti in bi bili takoj od topništva, ki je nameščeno v bojni črti, uničeni. Velik del utrjenega pasu je že zasaden od četr. Utrdbe so skoraj vse pod zemljo in dobro oskrbljene, celo s toplo tekočo vodo. Omembe vredni so tudi položaji za strojnice, ki so nameščene v betoniranih zakloniščih, zvezanih s telefonom. Strelivo za ta gnezdišča strojnice dohaja s pomočjo posebnih električnih naprav.

Nogomet Anglija : evropska celina

London, 26. okt. c. Današnja nogometna tekma med reprezentancama Anglije in evropske celine se je končala s 3:0 za Anglijo.

London, 26. okt. c. Na današnji nogometni tekmi med Anglijo in ostalo Evropo je bilo 75 tisoč gledalcev. Prva dva gola je dala angleško moštvo že v prvih 25. minutah prvega polčasa, tretji gol pa je padel v drugem polčasu. Evropsko moštvo je bilo za en razred za Anglijo in je bila napadalna vrsta, evropskega moštva posebno slaba.

ZKD in JNS

V nedeljo 30. oktobra bo v mali dvorani Kazine v Ljubljani občni zbor Zveze kulturnih društev. Samo po sebi je razumljivo, da so na občni zbor povabljeni vsi zastopniki društev, včlanjenih v Zvezi. Toda Zveza je izrazito kulturna, z zgolj prosvetnim področjem, in Bog obvaruj, da bi ji kdo očital kako zvezo s politiko ali celo določeno politično stranko. V času JNS režima bi si s tem nakopal vse križke zlorabljanje oblasti, v dobi JNS opozicije pa javno vprašanje v »Jutroc«, kaj pravi na to katoliška moralika.

Toda ta strah pred stikom s politiko pri Zvezi kulturnih društev očitno ni tako natančen, ker vabilo na njen nedeljski občni zbor je med drugimi prejela tudi občinska organizacija JNS v N. Prejela ga je čisto običajno, v odprti ovornici, kot tiskovino. Na šapirografu razmnoženemu vabilu s sporedom pa je priložen tudi obrazec pooblastila za zastopnika organizacije, da bo imel volilno pravico »polnomočje«, pravico pri ZKD, ob katerem je v opombi na koncu izrecno rečeno: »Glasom pravil ima na obnem zboru vsako društvo pravico do enega delegata z glasovalno pravico. Polnomočje je treba izročiti osebo pri prihodu na občni zbor Zvezinemu funkcionarju.

Vabilo pa izrecno poudarja: »Ponovno vabilo

Socialni teden v Zagrebu

Zagreb, 26. oktobra.

Pred polno dvorano je prvi nastopil prof. zagrebški teološki fakulteti dr. Andrija Živkovič, ki je govoril o osnovah in idejah kršč. socialne filozofije v družabnem redu. Iz zgodovine Cerkve, iz zgodovine človeštva in kulturnih narodov vidimo neizmerne uspehe, ki jih je aktivna krščanska ljubezen dosegla v delu za blagor človeštva. Temeljne moralne resnice so pri vseh narodih enake. Prirodni in pozitivni božji zakon je podlaga zdravega družabnega reda. Vse družabno zlo izvira od tod, ker se je človeštvo oddaljilo od prirodnega in pozitivnega božjega zakona. Krščanska socialna filozofija oznanja in poudarja zlasti najpotrebnejše socialne čednosti, ki rastejo iz duha evangeljske ljubezni in pravičnosti. Najvažnejše socialne čednosti so: 1. preligija, to je zveza med človekom in Bogom. Zato trdimo, da ni mogoče prinesiti zboljšanja družabnega reda narodom na podlagi brezboštva. 2. Ljubezen do naroda in domovine. Religija ne nasprotuje zdravemu in pravičnemu nacionalizmu, marveč ga nasprotno krepi in plemeniti. Tretja socialna čednost je pravičnost, ki da vsakomur, kar mu gre. Četrta socialna čednost je karitas, to je usmiljena ljubezen do človeka brata. Ta ljubezen je močnejša od pravičnosti in pomaga tam, kjer pravičnost odpove. Peta čednost je velikodušnost in širokogrudnost. Šesta socialna čednost je hvalačnost, ki zahteva od vsakega mnogo jahnove kulture. Cerkev je izdelala svoj socialni sistem, ki je utemeljen v naravnem in pozitivnem božjem zakonu. Prirodno pravo ni fikcija, kot ugovarjajo moralisti, temveč izhaja in utemeljuje najosnovnejše človeške pravice. Take človeške pravice so — njegova pravica do življenja, do svobode, do nedotakljivosti in do dobitanja potrebnega imetka.

V volivnem gibanju

Belgrad, 26. oktobra. m. Po poročilih, ki prihajajo v Belgrad iz notranjosti države, vse politične skupine postavljajo v okrajih svoje kandidate ter se trudijo, da bi to delo čimprej izvršile. Vse stranke so zaradi tega poslane v posamezna volivna okrožja svoje najboljše ljudi z vsemi potrebnimi pooblastili. Te volivne priprave se sploh ne dajo primerjati z volivnimi pripravami za volitve za časa jns-arskih režimov, ko je JNS z vso brutalnostjo nastopala proti svojem političnemu nasprotniku ter je celo pobirale podpisov preganjala po vsej državi.

Največ ima doslej postavljenih kandidatov JRZ, ker so njene organizacije v volivnih okrajih opravile to delo preteklo nedeljo. JRZ je spravila na noge ves svoj aparat, ki brezhibno deluje. Tako je med drugim propagandni odbor izdelal točen načrt za vse številne shode, ki bodo po državi. Poleg kandidatov, ki bodo sprejeti na kandidatsko listo predsednika vlade dr. Stojadinovića, bo na vseh večjih shodih govoril tudi kak minister. Povsod bo sodelovala tudi strankina mladina. V ta namen je danes v Belgradu imel predsednik mladinske JRZ dr. Bojan Pirc sejo izvršilnega odbora stranke mladine, kateri so prisostvovali tudi predstavniki vseh banovinskih odborov. Iz Slovenije je bil navzoč g. Rudolf Smersu iz Ljubljane. Skoraj vsak dan imajo sestanke tudi politični ministri. Vse dela pri urejanju volivnega gradiva in sestavljanju kandidatne liste dr. Stojadinovića nadzorujeta in vodita ministra dr. Krek in Cvetkovič.

V teku današnjega dne so v Belgradu zborovale tudi opozicijske skupine. V glavnem so razpravljali o kandidaturah svojih ljudi na Mačkovi listi. Opozicija od svojih ljudi iz Srbije ne dobiva prav nič razveseljivih poročil o razpoloženju volivcev za opozicijsko listo. Posebno gospodarski krogi ter podeljeje v ogromni večini stojita za vladno listo. Ti krogi poudarjajo, da je sedanja vlada na gospodarskem polju storila več kakor vse dosedanje vlade, kar jih je imela država. Rešila je najtežji problem, ki je davil kmeta, to je vprašanje kmečkih dolgov, problem, ki ga prejšnje vlade niso upale rešiti ter so ga še bolj hromile in ubijale.

Srbijanska opozicija zaradi strahu pred porazom, ki ga bo doživela pri decembrskih držav-

Kakšna je zveza med federalisti in unitaristi

Tudi »Hrvatski dnevnik« se veliko peča z JNS in njenim razpadanjem in očitno ga nič ne skrbi, da je moč tega najnovejšega zaveznika Hrvatov vsak dan manjša. Piše, kakor da se ga to ne tiče. V včerajšnji številki se peča z izstopom Jurja Demetrovića in pravi, da se HSS dobro zaveda, da JNS s pristopom k dr. Mačku ni nič popustila od svojega centralizma ter unitarizma in drugih znanih posebnosti svojega programa. V tej zavesti pa je tudi meja, kako daleč bo HSS pustila k sebi dr. Kramerja, Živkovića in vso JNS. Takole pravi: »Med nami in JNS so zelo velike razlike. Mi smo ostali pri svojem programu, JNS pa svojega ni izpremenila. Res je, da po splošnem pojmovanju morale prvaki JNS po vsem tem, ko so se oddolili kandidirati na vsedrjavni listi dr. Mačka, ne bodo mogli več nastopati proti njemu,

nozborakih volitvah, sprejema pod svoje okrilje vsakogar, če se le nanjo obrne. Ni dovolj, da se je prijazna z največimi zatiralci demokracije in vseh političnih svobod, z JNS, sedaj pakira tudi z vsemi skrajnolevičarsko usmerjenimi elementi.

Tako se vrše pogajanja med demokrati in levičarsko usmerjeno mladino ter jo naprošajo, naj posodi svoje govornike za politične shode. Z levičarsko skupino se pogaja tudi peščica radikalnih nezadovoljencev, ki se mislijo na ta račun okrepiti, saj svojih pristašev med ljudstvom tako nimajo. Ogromna večina bivših radikalov je organizirana v JRZ.

Dopoldne je imel sestanek tudi politični odbor JNS, na katerem so povsem zapušteni generali govorili samo o političnih izjavah, ki sta jih podala Svetislav Popović iz Zemuna in Jurij Demetrovič iz Zagreba. Preostali člani vodstva so nahujskali svojega predsednika Živkovića, da je ves besen na Popovića in Demetrovića. Podal je izjavo, v kateri skuša omiliti globok vtis, ki ga je napravil izstop Popovića in Demetrovića. Bivši prvaki JNS, ki so stranko v znak protesta zaradi skupnega nastopa z dr. Mačkom zapustili, so imeli pod predsedstvom Demetrovića v Zagrebu sestanke, na katerem so razpravljali predvsem o vprašanju sodelovanja pri decembrskih volitvah. Po poročilih, ki jih je objavilo tukajšnje časopisje iz Zagreba, bo več pristašev kandidiralo v savski banovini na listi JRZ kot posamezniki in ne kot predstavniki organizirane politične skupine. Sicer se pa o tem še vedno pogajajo ter bo te dni spet prispelo v Belgrad novo zastopstvo.

Za volitve se prav za prav najmanj brigajo za sestavo liste ljetičevci. Nekateri politični krogi zatrjujejo, da sploh še ni gotovo, če bodo ljetičevci sploh mogli postaviti svojo listo. V Belgradu pa kljub temu zbirajo prispevke za volivni sklad. Glavni podpornik ljetičevcev v Belgradu je lastnik tovarne papirja Milan Vapa.

Jutri dopoldne se bo v skupščini sestal državni odbor ter imel plenarno sejo. Za sejo so referenti sestavili svoja poročila o kandidatih za posamezna volišča.

ker bi prišli sami s seboj v protislovje, to pa še nikakor ne pomeni, da so sprejeli program dr. Mačka. Mi seveda nimamo nič proti temu, če bi ta program sprejel sam Peter Živkovič, če to želi. Tudi nimamo nič proti temu, da ga sprejme sam Demetrovič, pa mu kljub temu ne bomo preskrbeli poslanskega mandata, niti glasov, kakor ne bomo s tem zalagali ne Petra Živkovića, ne ostalih prvakov JNS.

Kako pa drugi Hrvatje gledajo JNS v svoji družbi, poroča belgrajsko »Vreme«, ki o razpoloženju na Hrvatskem pravi: »Vsem je jasno in v širokih slojih se to posebno poudarja, da bo JNS morda nekega dne s to oporo, ki jo je sedaj dobila od dr. Mačka, spet udarila po Hrvatih. Ta nejevolja zavzema mesta v Zagrebu in v mestih vedno huje obliko. Meščani odkrito izražajo svoje nezadovoljstvo in je vse v živem razpravljanju in vrenju.«

Bivši član glavnega odbora JNC agitira za JRZ

Tudi v Južni Srbiji je vest o sporazumu med JNS in dr. Mačkom napravila enak vtis kakor po ostali državi. Tega sodelovanja kratko malo ne razumejo, zato tudi ni nikogar, ki bi se zanj zavzemal. V skopljanski organizaciji JNS je ta spletka njihovih slovenskih kolegov naletela na najstrašnejšo obsodbo in privedla do popolnega razcepa v stranki. Mnogo članov je že izstopilo. Banovinski odbor JNS v Skoplju še vedno prejema posamezne ali kolektivne izjave s svojega področja, v katerih člani v nič kaj izbranih izrazih zahtevajo od banovinskega vodstva, da jih črta iz seznama članov JNS. Dr. Vasa Jovanović, bivši član glavnega odbora JNS, pa je svojim prijateljem razposlal brzojavne pozive, naj se pri volitvah izrečejo za vsedrjavno listo dr. Stojadinovića. Ta beg pristašev je banovinski odbor JNS v Skoplju spravljal v tako neugoden položaj, da sedaj niti mesnega odbora za Skopje ne more sestaviti.

Vasilij Trbič, bivši jns-arski poslanec za okr. Prilep, je samo svojim pristašem v okraju sporočil, da pri prihodnjih volitvah ne more več kandidirati, češ da mu je z iz tehničnih razlogov to nemogoče.

Piškava tolažba

Glasila JNS »Jutroc« in »Slovenski narod« se v teh, za njihovo stranko tako smešnih dneh tolažita na vse mogoče načine, da bi pomirila pristaše, ki se jih loteva obup. »Jutroc« in »Slovenski narod« se očitno bojata, da bi še pristaši v Sloveniji začeli tako bežati iz te skrahirane družbe, kakor delajo to drugod po državi — po zgledu odborov in voditeljev posameznih organizacij, ki so šli prvi, ker pač bolj daleč vidijo. Edina njihova tolažba, ki jo morejo zbežanim pristašem dati, je ta, da Jurij Demetrovič, Svetislav Popović, Hanžek, Savo Radović in drugi odlični jns-ari, ki so v teh dneh izstopili iz JNS, nič ne pomenijo in da njihovi izstopi za stranko nimajo bogve kakšnih posledic, ker ti ljudje niso imeli nikogar za seboj. Tako zlasti »Slovenski narod« trdi o Juriju Demetroviču, predsedniku JNS v savski banovini in podpredsedniku vse JNS, JNS je torej na vodilna mesta postavljala ljudi, ki niso imeli nikogar za seboj? Kdo od JNS pa ima potem še kakga pristaša za seboj, če jih niti člani glavnega odbora nimajo?

Moremo pa končno sprejeti tudi »Jutrovce« trditev, da predsedniki JNS res niso imeli nikogar za seboj, kar približno odgovorja resnici. Celotno vodstvo JNS nima namreč bogve kaj za seboj, ker je to društvo generalov brez armade. V tem pogledu imata »Jutroc« in »Slovenski narod« popolnoma prav.

Kandidati JRZ

Okrajna organizacija JRZ za kočevski okraj je za svojega kandidata izbrala g. Alojzija Riglerja, višjega veterinarskega svetnika, doma iz Sv. Gregorja, občina Vel. Lašče. Za njegovega namestnika pa Jožeta Strnada, župana iz Dobrepolj.

★

Belgrad, 26. oktobra. m. V Zemunu je umrl odveknik in bivši poslanec dr. Živko Bertič. Washington, 26. oktobra. c. Predsednik zveznih držav Roosevelt bo nočjo ob 22 po ameriškem času na radiu govoril o ameriški zunanji politiki in o mirovnih problemih. Po našem času bo to približno ob 5 zjutraj.

Sanghei, 26. oktobra. c. Poročajo, da je imel danes angleški veleposlanik zelo dolg sestanek z maršalom Čankajškom nekje v notranji Kitajski,